

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Γ΄

ΑΠΟΦΑΣΗ 845/2013

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Ιουνίου 2012, με την εξής σύνθεση: Δ. Πετρούλιας, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Μ. Βηλαράς, Π. Καρλή, Φ. Ντζίμας, Μ. Πικραμένος, Σύμβουλοι, Μ. Σταματοπούλου, Ε. Τζιράκη, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Τετράδη, Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 11 Απριλίου 2012 αίτηση:

της ..., η οποία παρέστη με το δικηγόρο Β. Θεοτοκάτο (Α.Μ. 3916), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο οποίος παρέστη με το Β. Καραγεώργο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) η υπ' αριθμ. 103893οικ.09.11.2011 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 2) η άρνηση της Διοικήσεως να της χορηγηθεί άδεια επί πλέον είκοσι δύο (22) μηνών και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Ε. Τζιράκη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμ. 1052083, 2293498, 2719851/12.4.2012 ειδικά έντυπα παραβόλου, σειράς Α΄).

2. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 83259/14.9.2011 αίτησή της προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η αιτούσα, δικαστικός λειτουργός με τον βαθμό του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ζήτησε να της χορηγηθεί άδεια συνολικής διάρκειας τριάντα ενός (31) μηνών για την ανατροφή των τρίδυμων τέκνων της, τα οποία γεννήθηκαν στις 4.6.2011. Ειδικότερα, με την εν λόγω αίτησή της η αιτούσα ζήτησε να της χορηγηθεί: α) η προβλεπόμενη από το

άρθρο 44 παρ. 21 του ν. 1756/1988, όπως το άρθρο αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3258/2004, άδεια ανατροφής τέκνου εννέα μηνών, με αποδοχές, για κάθε ένα από τα τρία τέκνα της, δηλαδή γονική άδεια συνολικής διάρκειας είκοσι επτά (27) μηνών, β) η, κατά τα άρθρα 51 παρ. 2 και 53 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο, σε συνδυασμό με το εδάφιο πρώτο, του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007), άδεια τριών (3) μηνών με αποδοχές, λόγω της γέννησης του τρίτου τρίδυμου τέκνου της, και γ) η προβλεπόμενη από το άρθρο 53 παρ. 2 εδάφιο τρίτο, σε συνδυασμό με τα εδάφια πρώτο και δεύτερο, του Υπαλληλικού Κώδικα προσαύξηση κατά ένα μήνα της γονικής άδειας, με αποδοχές. Με την υπ' αριθμ. 83259/6.10.2011 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Λειτουργίας Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων χορηγήθηκε στην αιτούσα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 44 παρ. 21 του ν. 1756/1988, άδεια εννέα μηνών, με αποδοχές, για ανατροφή των τέκνων της. Με την υπ' αριθμ. 103893/9.11.2011 απόφασή του ο ίδιος ως άνω Προϊστάμενος απέρριψε το αίτημα της αιτούσας να της χορηγηθούν οι υπό στοιχεία β' και γ' της προαναφερθείσας αίτησής της άδειες, με την αιτιολογία ότι οι άδειες αυτές, αν και προβλέπονται από τον Υπαλληλικό Κώδικα, δεν περιλαμβάνονται στις άδειες μητρότητας των πολιτικών υπαλλήλων και συνεπώς δεν δύναται να χορηγηθούν στις μητέρες δικαστικούς λειτουργούς, με βάση το άρθρο 44 παρ. 20 του ν. 1756/1998. Επίσης, με την ίδια ως άνω απόφαση, επισημαίνεται στην αιτούσα ότι η χορήγηση πλέον της μίας εννεάμηνης άδειας για ανατροφή τέκνου, σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, δεν προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 44 παρ. 21 του ν. 1756/1988. Με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση της ως άνω υπ' αριθμ. 103893/9.11.2011 απόφασης του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Λειτουργίας Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργιών.

3. Επειδή, στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.». Περαιτέρω, στο άρθρο 21 παρ. 1, 2 και 5 του Συντάγματος, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του έτους 2001, ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Η οικογένεια ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους. 2. Πολύτεκνες οικογένειες ... έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος. ... 5. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.».

4. Επειδή, στο άρθρο 6 παρ. 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 σημείο 8) της Συνθήκης της Λισσαβώνας, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3671/2008 (φ. Α' 129) και ισχύει από 1.12.2009, οπότε κυρώθηκε από όλα τα συμβαλλόμενα Κράτη, ορίζεται ότι: «Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ...». Περαιτέρω, στο μιν άρθρο 20 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2007/C 303/02 και 2010/C 83/02) προβλέπεται ότι: «Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.», στο δε άρθρο 33 του ίδιου ως άνω Χάρτη ορίζονται τα εξής: «1. Εξασφαλίζεται η νομική, οικονομική και κοινωνική προστασία της οικογένειας. 2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει ... δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.».

5. Επειδή, με την Οδηγία 96/34/EK του Συμβουλίου της 3.6.1996 (L 145/19.6.1996), σχετικά με την υλοποίηση της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια, η οποία συνήφθη στις 14.12.1995 από τις διεπαγγελματικές οργανώσεις γενικού χαρακτήρα (UNICE, CEEOA και CES), όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία

97/75/ΕΚ του Συμβουλίου της 15.12.1997 (L 10/16.1.1998), καθιερώνεται, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις της Οδηγίας αυτής, η αρχή της εναρμόνισης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, ως φυσικό συμπλήρωμα της αρχής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών, αλλά και ως μέσο για την ουσιαστική εφαρμογή της, με την αναγνώριση στους εργαζόμενους τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, άνδρες και γυναίκες, αντίστοιχου ατομικού δικαιώματος να λαμβάνουν γονική άδεια, προκειμένου να ασχοληθούν με την ανατροφή των τέκνων τους, ώστε να καθίσταται στην πράξη εφικτός, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, ο συνδυασμός των επαγγελματικών τους ευθυνών με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 2.10.1997, C-1/95, Gomez, απόφαση της 17.6.1998, C-243/95, Hill, απόφαση της 18.3.2004, C-342/01, Gerster κ.ά.). Ειδικότερα, στις ρήτρες 1 και 2 της ως άνω συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια, η οποία περιέχεται στο παράρτημα της ως άνω Οδηγίας, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Ρήτρα 1: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής: 1. Η παρούσα συμφωνία ορίζει τους ελάχιστους κανόνες για τη διευκόλυνση του συνδυασμού των επαγγελματικών και οικογενειακών ευθυνών των εργαζομένων γονέων. 2. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας προσδιοριζόμενη από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή πρακτικές που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος.» και «Ρήτρα 2: Γονική άδεια. 1. Δυνάμει της παρούσας συμφωνίας ... παρέχεται ατομικό δικαίωμα γονικής άδειας στους εργαζόμενους, άνδρες και γυναίκες, λόγω γέννησης ή υιοθεσίας παιδιού, ώστε να μπορέσουν να ασχοληθούν με το παιδί αυτό, τουλάχιστον επί τρεις μήνες, μέχρι μιας ορισμένης ηλικίας, η οποία μπορεί να φθάσει μέχρι τα 8 έτη και προσδιορίζεται από τα κράτη μέλη ή/και τους κοινωνικούς εταίρους. 2. ... 3. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης και οι τρόποι εφαρμογής της γονικής άδειας ορίζονται από το νόμο ή και τις συλλογικές συμβάσεις στα κράτη μέλη, τηρώντας τους ελάχιστους κανόνες της παρούσας συμφωνίας. Τα κράτη μέλη ή/και οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν συγκεκριμένα: α) να αποφασίζουν αν η γονική άδεια χορηγείται κατά πλήρη χρόνο, και μερικό χρόνο, κατά τρόπο αποσπασματικό ή με τη μορφή χρονικής πίστωσης? β) να εξαρτούν το δικαίωμα γονικής άδειας από περίοδο εργασίας ή και περίοδο αρχαιότητας, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το έτος? γ) να προσαρμόζουν τις προϋποθέσεις πρόσβασης και τους τρόπους εφαρμογής της γονικής άδειας στις ιδιάζουσες περιστάσεις της υιοθεσίας? δ) να ορίζουν περιόδους κοινοποίησης στον εργοδότη από τον εργαζόμενο ο οποίος ασκεί το δικαίωμα γονικής άδειας, διευκρινίζοντας την έναρξη ή το τέλος της άδειας? ε) να ορίζουν τις περιπτώσεις στις οποίες ο εργοδότης, μετά από διαβούλευση σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις και τις εθνικές πρακτικές, δύναται να αναβάλει τη χορήγηση της γονικής άδειας για λόγους που μπορούν να αιτιολογήσουν και οι οποίοι συνδέονται με τη λειτουργία της επιχείρησης (παραδείγματος χάρη, όταν η εργασία είναι εποχιακού χαρακτήρα και δεν μπορεί να βρεθεί αναπληρωτής κατά την περίοδο κοινοποίησης, όταν σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού ζητά γονική άδεια συγχρόνως, όταν συγκεκριμένα καθήκοντα έχουν στρατηγική σημασία). ...».

6. Επειδή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), ερμηνεύοντας την, παρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη 5, ρήτρα 2.1. της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια, έκρινε, με την από 16.9.2010 απόφασή του (υπόθεση C-149/2010 Ζωή Χατζή κατά Υπουργού Οικονομικών), ότι η ρήτρα αυτή δεν έχει την έννοια ότι η γέννηση δίδυμων τέκνων θεμελιώνει δικαίωμα προς λήψη τόσο γονικών αδειών όσα τα τέκνα που γεννώνται, επιβάλλει, όμως, σε κάθε περίπτωση και υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχείρισης, στον εθνικό νομοθέτη την υποχρέωση να καθιερώσει σύστημα γονικής άδειας, το οποίο, αναλόγως με την υφιστάμενη στο οικείο κράτος μέλος κατάσταση, να εξασφαλίζει στους γονείς δίδυμων τέκνων μεταχείριση, η οποία λαμβάνει προσηκόντως υπόψη τις ειδικές τους ανάγκες. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή του ΔΕΕ, εναπόκειται, τελικώς, στον εθνικό δικαστή να διαπιστώσει κατά πόσον η συνολική εθνική νομοθεσία

ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή, δηλαδή παρέχει επαρκείς δυνατότητες για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών που έχουν οι γονείς διδύμων στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή, και να προσδώσει, ενδεχομένως, στην εν λόγω εθνική νομοθεσία μια -κατά το μέτρο του δυνατού- σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνεία. Το ΔΕΕ κατέληξε στην προπαρατεθείσα κρίση για την έννοια της ρήτρας 2.1. της συμφωνίας-πλαίσου για τη γονική άδεια, αφού συνεκτίμησε: πρώτον, το γεγονός ότι οι γονείς διδύμων τέκνων βρίσκονται σε «ειδική κατάσταση», η οποία πρέπει να λαμβάνεται, κατά πρώτο λόγο, υπόψη από τον εθνικό νομοθέτη κατά τη θέσπιση μέτρων μεταφοράς της Οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου και η οποία (ειδική κατάσταση) διαφοροποιείται τόσο από την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι γονείς ενός και μόνον τέκνου, όσο και από εκείνη, στην οποία βρίσκονται οι γονείς τέκνων διαφορετικής ηλικίας, δεδομένου ότι η ανατροφή διδύμων τέκνων συνεπάγεται μεν αυξημένα, ποσοτικής φύσεως, βάρη και μεγαλύτερη προσπάθεια για τους γονείς τους, τα δίδυμα, όμως, τέκνα διανύουν τα ίδια στάδια ανάπτυξης, καθόσον μεγαλώνουν και αναπτύσσονται παράλληλα? δεύτερον, το γεγονός ότι τα κράτη μέλη, τηρώντας τους ελάχιστους κανόνες που ορίζει η συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια, ειδικότερα δε το ελάχιστο όριο των τριών μηνών για τη διάρκεια της γονικής άδειας, έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια ως προς τον καθορισμό της διάρκειας, των προϋποθέσεων πρόσβασης και των τρόπων εφαρμογής της γονικής άδειας? και, τρίτον, ότι η διακριτική αυτή ευχέρεια, που παρέχεται στα κράτη μέλη, συνεπάγεται ότι, οσάκις αποφασίζουν να καθιερώσουν γονική άδεια μεγαλύτερης διάρκειας σε σχέση με το προβλεπόμενο ελάχιστο όριο των τριών μηνών, τα κράτη μέλη μπορούν να υιοθετούν ειδικές ρυθμίσεις για την περίπτωση διαδοχικών γεννήσεων τέκνων και, ως εκ τούτου, ο εθνικός νομοθέτης διαθέτει ευρύ περιθώριο χειρισμών κατά τον καθορισμό του καθεστώτος γονικής άδειας που εφαρμόζεται σε γονείς διδύμων τέκνων, επιτρέποντας σε αυτούς να τύχουν μεταχείρισης, η οποία να λαμβάνει προσηκόντως υπόψη τις ειδικές ανάγκες τους. Το ΔΕΕ επισημαίνει πάντως ότι μια αισθητά μεγαλύτερη άδεια από την προβλεπόμενη από τη συμφωνία-πλαίσιο για τη γονική άδεια ελάχιστη διάρκεια και μια ορισμένη ευελιξία των γονέων να λαμβάνουν την άδεια αυτή, αναλόγως με την ηλικία του παιδιού, μπορούν να διευκολύνουν την αντιμετώπιση των αυξημένων βαρών που συνδέονται με την ανατροφή των διδύμων τέκνων, όπως, επίσης, ότι είναι δυνατόν να σχεδιασθούν και να ληφθούν και άλλα μέτρα ικανά να ανταποκριθούν στις ειδικές ανάγκες των γονέων διδύμων τέκνων, όπως έμπρακτη βοήθεια, παραδείγματος χάριν υπό τη μορφή δικαιώματος πρόσβασης σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, ή χρηματική στήριξη υπό τη μορφή, μεταξύ άλλων, ειδικών παροχών που διευκολύνουν την ελεύθερη επιλογή του τρόπου φροντίδας.

7. Επειδή, με το ισχύον, κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, άρθρο 1 του ν. 3258/2004 (φ. Α' 144), με τις διατάξεις του οποίου προβλέφθηκε το πρώτον -ενόψει των κριθέντων με την υπ' αριθμ. 3216/2003 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση)- η χορήγηση άδειας εννέα μηνών λόγω ανατροφής τέκνου, με αποδοχές, στις μητέρες δικαστικούς λειτουργούς, προστέθηκαν στο άρθρο 44 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.), μετά την παράγραφο 20, δύο (2) παράγραφοι με αριθμό 21 και 22, ως ακολούθως: «Στο άρθρο 44 του Κώδικα Οργανισμού των Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 1756/1988 (ΦΕΚ 35 Α) προστίθενται μετά την παράγραφο 20 δύο (2) παράγραφοι με αριθμό 21 και 22 και οι παράγραφοι 21 και 22 αριθμούνται ως παράγραφοι 23 και 24: "21. Στη μητέρα δικαστικό λειτουργό χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και ύστερα από αίτησή της, άδεια εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού. Η ημερομηνία έναρξής της ορίζεται: α) από τον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης σε όσα Δικαστήρια διευθύνονται από Τριμελές Συμβούλιο, β) από τον προϊστάμενο του Δικαστηρίου ή της Εισαγγελίας ή της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών

Δικαστηρίων σε κάθε άλλη περίπτωση και πρέπει να προσδιορίζεται το συντομότερο δυνατόν, οπωσδήποτε, όμως, μέσα σε δύο (2) μήνες από το πέρας της άδειας που έλαβε η ίδια δικαστική λειτουργός λόγω της κυοφορίας της. ... 22. Στις Ειρηνοδίκες και Πταισματοδίκες η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται: 1) από τον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης για το Ειρηνοδικείο Αθηνών, 2) από τον διευθύνοντα το δικαστήριο, αν υπηρετούν πέντε (5) τουλάχιστον Ειρηνοδίκες ή Πταισματοδίκες σε αυτό και 3) από τον Πρόεδρο του οικείου Πρωτοδικείου στις λοιπές περιπτώσεις. Οι παραπάνω ορίζουν και την ημερομηνία έναρξης της άδειας."». Στις παραγράφους δε 20 και 24 του ίδιου ως άνω άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. ορίζονται τα ακόλουθα: «20. Η δικαστική λειτουργός που κυοφορεί έχει δικαίωμα άδειας πριν και μετά τον τοκετό, κατά τις διατάξεις που ισχύουν για τους πολιτικούς διοικητικούς υπαλλήλους του Κράτους.» και «24. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ν. 1483/1984, όπως αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 2639/1998, ισχύουν και για τους δικαστικούς λειτουργούς.» (όπως η παρ. 24 προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 58 του ν. 3160/2003 [φ. Α' 165] και αναριθμήθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3258/2004). Στο εν λόγω άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 1483/1984 (φ. Α' 153), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 2639/1998 (φ. Α' 205) και ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, προβλέπονται τα εξής: «1. Ο γονέας που έχει τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει συμπληρώσει ένα (1) χρόνο εργασίας στον ίδιο εργοδότη δικαιούται να λάβει γονική άδεια ανατροφής του παιδιού, στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της άδειας μητρότητας μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει ηλικία τριών και μισό (3 ½) ετών. Η άδεια αυτή είναι χωρίς αποδοχές, η διάρκειά της μπορεί να φθάσει τους τρεις και μισό (3 ½) μήνες για κάθε γονέα ...».

8. Επειδή, ο Υπαλληλικός Κώδικας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3528/2007 (φ. Α' 26), ορίζει στο άρθρο 51 παρ. 2 ότι: «2. Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως πέντε (5) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.» (όπως η παρ. 2 τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 3986/2011, φ. Α' 152/1.7.2011). Περαιτέρω, ο ως άνω Υπαλληλικός Κώδικας προβλέπει στο άρθρο 52 παρ. 1 ότι: «1. Στις υπαλλήλους οι οποίες κυοφορούν, χορηγείται άδεια μητρότητας με πλήρεις αποδοχές δύο (2) μήνες πριν και τρεις (3) μήνες μετά τον τοκετό. Σε περίπτωση απόκτησης τέκνου πέραν του 3ου, η μετά τον τοκετό άδεια προσαυξάνεται κάθε φορά κατά δύο (2) μήνες. Η άδεια λόγω κυοφορίας χορηγείται ύστερα από βεβαίωση του θεράποντος ιατρού για τον πιθανολογούμενο χρόνο τοκετού. Σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, η άδεια λοχείας αυξάνεται κατά ένα (1) μήνα για κάθε τέκνο πέραν του ενός.» (όπως το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 3801/2009, φ. Α' 163). Στο άρθρο 53 παρ. 1 και 2 ο Υπαλληλικός Κώδικας ορίζει τα εξής: «1. Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 του παρόντος άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών. Διάστημα τριών (3) μηνών της άδειας αυτής χορηγείται με πλήρεις αποδοχές στην περίπτωση γέννησης τρίτου (3ου) παιδιού και άνω. 2. Ο χρόνος εργασίας του γονέα υπαλλήλου μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχει τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών. Ο γονέας υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου. Για το γονέα που είναι άγαμος ή χήρος ή διαζευγμένος ή έχει αναπηρία 67% και άνω, το κατά μία ώρα μειωμένο ωράριο του πρώτου εδαφίου ή η άδεια του προηγούμενου εδαφίου προσαυξάνονται κατά έξι (6) μήνες ή ένα (1) μήνα, αντίστοιχα. ...».

9. Επειδή, κατά τα εκτεθέντα στην σκέψη 6, η ρήτρα 2.1. της συμφωνίας-πλαisiού για τη γονική άδεια, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΔΕΕ, έχει την έννοια ότι, σε

περίπτωση διδυμης κύησης, δεν θεμελιώνεται μεν ατομικό δικαίωμα των εργαζόμενων γονέων προς λήψη τόσων γονικών αδειών όσα τα τέκνα που γεννώνται, επιβάλλεται, όμως, στον εθνικό νομοθέτη η υποχρέωση να καθιερώσει σύστημα γονικής άδειας, το οποίο, αναλόγως με την υφιστάμενη στο οικείο κράτος μέλος κατάσταση, να εξασφαλίζει στους γονείς διδυμων τέκνων μεταχείριση, η οποία λαμβάνει προσηκόντως υπόψη τις ειδικές τους ανάγκες, περαιτέρω δε, κατά τα επίσης κριθέντα από το ΔΕΕ, εναπόκειται τελικώς στον εθνικό δικαστή να διαπιστώσει κατά πόσον η εθνική νομοθεσία ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή και να προσδώσει, ενδεχομένως, στην εν λόγω εθνική νομοθεσία μία -κατά το μέτρο του δυνατού- σύμφωνη προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνεία. Ο έλληνας νομοθέτης, με το άρθρο 1 του ν. 3258/2004, θέσπισε μεν τη χορήγηση στη μητέρα δικαστικό λειτουργό άδειας εννέα μηνών, με αποδοχές, για την ανατροφή παιδιού, χωρίς ωστόσο με τις διατάξεις αυτές αλλά ούτε με τις συναφείς διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή με άλλες διατάξεις της λοιπής νομοθεσίας να προβλέπεται οποιαδήποτε σχετική με τη χορήγηση γονικής άδειας ρύθμιση, ειδική για την περίπτωση της πολύδυμης κύησης ή άλλη ρύθμιση, η οποία παρέχει επαρκείς δυνατότητες για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών που έχουν οι γονείς διδυμων ή τριδυμων στην επαγγελματική και οικογενειακή ζωή. Ειδική ρύθμιση για την περίπτωση πολύδυμης κύησης θεσπίζει ο Υπαλληλικός Κώδικας στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 52, οι διατάξεις του οποίου (άρθρου 52) έχουν εφαρμογή και στις μητέρες δικαστικούς λειτουργούς, σύμφωνα με την παρ. 20 του άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.. Ειδικότερα, με την εν λόγω διάταξη του Υπαλληλικού Κώδικα, προβλέπεται ότι, σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, προσαυξάνεται μόνον η τρίμηνη άδεια λοχείας, κατά ένα μήνα για κάθε τέκνο πλέον του ενός, δηλαδή παρέχεται προσαύξηση του χρόνου της άδειας λοχείας, η οποία αντιστοιχεί, για κάθε τέκνο πλέον του ενός, στο ένα τρίτο της τρίμηνης διάρκειάς της. Με τα ανωτέρω δεδομένα και ενόψει της προκύπτουσας από το κοινοτικό δίκαιο και συγκεκριμένα τη ρήτρα 2.1. της συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΔΕΕ, υποχρέωσης του εθνικού νομοθέτη να καθιερώσει σύστημα γονικής άδειας, το οποίο να εξασφαλίζει στους γονείς διδυμων τέκνων μεταχείριση, η οποία λαμβάνει προσηκόντως υπόψη τις ειδικές τους ανάγκες, πρέπει να γίνει δεκτό, κατά σύμφωνη με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. και του Υπαλληλικού Κώδικα, ότι επιβάλλεται, έως ότου θεσπισθεί από τον έλληνα νομοθέτη ειδική σχετική ρύθμιση, να τύχει και στην περίπτωση της άδειας ανατροφής τέκνων που έχουν γεννηθεί με πολύδυμη κύηση, ανάλογης εφαρμογής η ειδική ρύθμιση του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 52 του Υπαλληλικού Κώδικα, με την οποία θεσπίζεται, σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, προσαύξηση της άδειας λοχείας κατά το ένα τρίτο της τρίμηνης διάρκειάς της για κάθε τέκνο πέραν του ενός. Επομένως, σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, η προβλεπόμενη από τη διάταξη της παρ. 21 του άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. άδεια εννέα μηνών για ανατροφή τέκνου, με αποδοχές, προσαυξάνεται, κατ' ανάλογη εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 52 του Υπαλληλικού Κώδικα, κατά το ένα τρίτο της εννεάμηνης διάρκειάς της, δηλαδή κατά τρεις μήνες, για κάθε τέκνο πέραν του ενός.

10. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη άρνηση της Διοίκησης να χορηγήσει στην αιτούσα τρεις εννεάμηνες άδειες ανατροφής, με αποδοχές, για τα τρίδυμα τέκνα της, αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 44 παρ. 21 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. και 53 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα, ερμηνευόμενων υπό το φως των άρθρων 4 παρ. 1 και 21 παρ. 1, 2 και 5 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος και των διατάξεων της Οδηγίας 96/34/ΕΚ του Συμβουλίου. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι, αφ' ενός μεν η διάταξη του άρθρου 44 παρ. 21 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. επιτρέπει τη χορήγηση μίας μόνον άδειας εννέα μηνών, με αποδοχές, για την ανατροφή τέκνου, χωρίς να προβλέπεται επί πλέον γονική άδεια σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, αφ' ετέρου δε, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην σκέψη 6, κατά την έννοια της ρήτρας 2.1.

της συμφωνίας-πλαισίου για τη γονική άδεια, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΔΕΕ, σε περίπτωση πολύδυμης κύησης, δεν θεμελιώνεται δικαίωμα προς λήψη τόσων γονικών αδειών όσα τα τέκνα που γεννώνται. Νομίμως, επομένως, η Διοίκηση δεν χορήγησε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, στην αιτούσα πλέον της μίας εννεάμηνης άδειας, με αποδοχές, και άλλες δύο άδειες, με αποδοχές, εννεάμηνης διάρκειας η καθεμία για την ανατροφή του δεύτερου και του τρίτου από τα τρίδυμα τέκνα της. Η πλήρης, όμως, απόρριψη, με την προσβαλλόμενη απόφαση, του αιτήματος της αιτούσης για τη χορήγηση σε αυτήν, επιπλέον, άδειας ανατροφής, με αποδοχές, για το δεύτερο και το τρίτο από τα τρίδυμα τέκνα της, δεν παρίσταται νόμιμη. Και τούτο διότι, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην σκέψη 9, η Διοίκηση όφειλε να προσαυξήσει, κατ' ανάλογη εφαρμογή του τελευταίου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 52 του Υπαλληλικού Κώδικα, την προβλεπόμενη από την παρ. 21 του ως άνω άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. εννεάμηνη άδεια ανατροφής τέκνου, με αποδοχές, κατά ένα τρίμηνο για κάθε ένα από τα δύο τέκνα που απέκτησε, πέραν του ενός, στην προαναφερόμενη τρίδυμη κύηση, και, συνολικά, κατά έξι μήνες. Για τον λόγο συνεπώς αυτό, εμμέσως προβαλλόμενο, η προσβαλλόμενη πράξη είναι κατά το μέρος αυτό μη νόμιμη και ακυρωτέα.

11. Επειδή, πριν προβλεφθεί, το πρώτον, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3258/2004, ότι χορηγείται στις γυναίκες δικαστικούς λειτουργούς άδεια εννέα μηνών, με αποδοχές, για ανατροφή τέκνου, είχε κριθεί, με την υπ' αριθμ. 3216/2003 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι η διάταξη της παρ. 20 του άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., ερμηνευόμενη υπό το φως του άρθρου 21 του Συντάγματος και των προπαρατεθεισών ανωτέρω διατάξεων του κοινοτικού δικαίου περί εναρμόνισης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, παραπέμπει στις εκάστοτε ισχύουσες για τους δημοσίους υπαλλήλους διατάξεις, οι οποίες προβλέπουν όχι μόνο τις άδειες μητρότητας (κύησης και λοχείας), αλλά και κάθε άλλη άδεια που αποβλέπει στην προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας, όπως είναι η προβλεπόμενη στο άρθρο 53 παρ. 2 του τότε ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 2683/1999) άδεια ανατροφής τέκνου. Μετά, όμως, τη θέσπιση, με το άρθρο 1 του ν. 3258/2004, της χορήγησης και στις μητέρες δικαστικούς λειτουργούς της άδειας ανατροφής τέκνου, με αποδοχές, πρέπει να θεωρηθεί ότι, κατά την έννοια της παρ. 20 του άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., είναι πλέον συμπληρωματικώς, κατά παραπομπή, εφαρμοστέες, και εφ' όσον προσιδιάζει η εφαρμογή αυτών και στους δικαστικούς λειτουργούς, οι λοιπές σχετικές διατάξεις του εκάστοτε ισχύοντος Υπαλληλικού Κώδικα, οι οποίες ρυθμίζουν συναφή με τη χορήγηση της προβλεπόμενης ήδη γονικής άδειας θέματα, για τα οποία δεν υπάρχει ρύθμιση στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3258/2004 (ΣΤΕ 4519/2012 7μ.). Όσον αφορά όμως τη διάρκεια της γονικής άδειας, με το άρθρο 1 του ν. 3258/2004, προβλέπεται ειδικώς η χορήγηση γονικής άδειας εννέα μηνών, με αποδοχές, για την ανατροφή τέκνου, χωρίς να γίνεται, αντιθέτως προς την ρύθμιση του άρθρου 53 παρ. 2, τρίτο εδάφιο, του Υπαλληλικού Κώδικα, καμία διάκριση ανάλογα με την ειδική κατάσταση της μητέρας δικαστικού λειτουργού ως άγαμης ή χήρας κ.λπ.. Ως εκ τούτου, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3258/2004, ο νομοθέτης δεν θέλησε να παράσχει πρόσθετη γονική άδεια στη δικαστικό λειτουργό, εάν αυτή είναι άγαμη ή χήρα κ.λπ. μητέρα. Ενόψει συνεπώς αυτού, δεν συντρέχει περίπτωση συμπληρωματικής και στους δικαστικούς λειτουργούς εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης του τρίτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 53 του Υπαλληλικού Κώδικα. Η εν λόγω διαφοροποίηση δεν συνιστά παράβαση της αρχής της ισότητας, δεδομένου ότι οι δικαστές αποτελούν διαφορετική, σε σχέση με τους δημόσιους διοικητικούς υπαλλήλους, κατηγορία δημόσιων λειτουργών (πρβλ. ΣΤΕ 3257/2010). Νομίμως, επομένως, η Διοίκηση απέρριψε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, το αίτημα να χορηγηθεί στην αιτούσα, ως άγαμη μητέρα, πρόσθετη άδεια ενός μηνός, κατ' εφαρμογή της διάταξης του τρίτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 53 του Υπαλληλικού Κώδικα. Συνεπώς, ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

12. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη άρνηση της Διοίκησης να χορηγήσει στην αιτούσα, λόγω της γέννησης τρίτου τέκνου, επιπλέον άδειας ανατροφής τριών μηνών, με αποδοχές, κατά συμπληρωματική εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου 44 παρ. 20 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., της διάταξης του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 53 του Υπαλληλικού Κώδικα, είναι μη νόμιμη. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι η διάταξη της παρ. 24 του άρθρου 44 του Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, ρητώς παρέπεμπε, όσον αφορά τη χορήγηση στους δικαστικούς λειτουργούς πρόσθετης άδειας ανατροφής τέκνου, στην προπαρατεθείσα διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν. 1483/1984, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 2639/1998, με την οποία προβλεπόταν η χορήγηση άδειας ανατροφής τέκνου, χωρίς αποδοχές, μέχρι τρεις και μισό (3 ½) μήνες. Ως εκ τούτου, δεν συντρέχει περίπτωση συμπληρωματικής εφαρμογής και στις δικαστικούς λειτουργούς του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 53 του Υπαλληλικού Κώδικα (βλ. ΣΤΕ 3257/2010) .

13. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, καθ' ο μέρος με αυτή εκδηλώθηκε άρνηση χορήγησης στην αιτούσα, εκτός της γονικής άδειας εννέα μηνών, με αποδοχές, πρόσθετης άδειας έξι μηνών, με αποδοχές, για την ανατροφή του δεύτερου και του τρίτου από τα τρίδυμα τέκνα της.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει, σύμφωνα με το αιτιολογικό, την υπ' αριθμ. 103893οικ/9.11.2011 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Λειτουργίας Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθ' ο μέρος με αυτή εκδηλώθηκε άρνηση χορήγησης στην αιτούσα, εκτός της γονικής άδειας εννέα μηνών, με αποδοχές, πρόσθετης άδειας έξι μηνών, με αποδοχές, για την ανατροφή του δεύτερου και του τρίτου από τα τρίδυμα τέκνα της.

Αναπέμπει την υπόθεση στη Διοίκηση για νέα, νόμιμη κρίση.

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση, κατά τα λοιπά.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου. Και

Συμψηφίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 12 Ιουνίου 2012, 15 Οκτωβρίου 2012 και στις 19 Φεβρουαρίου 2013

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Δημοσθένης Π. Πετρούλιας Δ. Τετράδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 28ης Φεβρουαρίου 2013.

Η Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος Ο Γραμματέας
Αικ. Συγγούνα Ν. Βασιλόπουλος